Ympäristöministeriö
Tuija Talsi, neuvotteleva virkamies
Muistio, 28.01.2019

Eduskunta, ympäristövaliokunta
- kuuleminen 29.01.2019

Asia: E 107/2019 vp : Suomen EU-puheenjohtajakauden keskeisiä asiakysymyksiä
- ilmastopolitiikka

Suomen puheenjohtajakausi asettuu myös EU:n ilmastopolitiikan kannalta eräänlaiseen taitekohtaan. Vuoden 2018 aikana on saatu hyväksytyksi mittava vuoteen 2030 ulottuva energia- ja ilmastopaketti. Ilmastolainsäädännön peruspilarit ovat päästökauppadirektiivi, taakanjakoasetus ja maakäyttösektoria koskeva ns. LULUCF- asetus, joiden avulla EU ja sen jäsenvaltio saavuttavat tavoitteensa vähentää kasvihuonekaasupäästöjään vähintään – 40 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Energiapakettiin sisältyvät muun muassa uusiutuvaa energia ja energiatehokkuutta koskevat säädökset 2030 omine tavoitteineen sekä EU:n energia- ja ilmastopolitiikan hallintomallia koskeva asetus. Lisäksi kaksi ajoneuvojen CO2-päästöjä koskevaa asetusehdotusta on valmistumassa pian.

Komission tiedonanto EU:n pitkän aikavälin (2050) päästövähennysstrategiasta julkistettiin marraskuussa 2018. Tästä on toimitettu eduskunnalle valtioneuvoston kirjelmä (*E 100/2018 vp*). Tiedonannossa tarkastellaan erilaisia vuoteen 2050 ulottuvia skenaarioita päästövähennyksistä, ml. nettonollapäästöjen saavuttaminen vuoteen 2050 mennessä. Tiedonannosta käytiin alustava keskustelu joulukuun 2018 energia- ja ympäristöneuvostoissa, ja sen jälkeen tiedonannon käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut. Nykyinen puheenjohtajamaa Romania on ilmoittanut, että asiaa käsitellään eri neuvostokokoonpanoissa kuten kilpailukykyneuvosto (18.2.), energianeuvosto (4.3.), ympäristöneuvosto (5.3.), epävirallinen liikenneministerikokous (26-27.3.) sekä maatalous- ja kalastusneuvosto 15.4. Romania on alustavasti ilmoittanut laativansa eri neuvostokokoonpanojen keskusteluista yhteenvedon/kirjeen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle.

Romania ei ole vielä esittänyt loppukautensa tavoitteita, mutta aihepiiri on todennäköisesti esillä toukokuussa Romania Sibiussa pidettävässä epävirallisessa päämieskokouksessa. Lisäksi Eurooppa-neuvosto totesi jo joulukuussa 2018 pitämässään kokouksessa, että se tulee vuoden 2019 ensimmäisen puoliskon aikana antamaan ohjeistusta strategian yleisestä suunnasta ja poliittisista prioriteeteista, joilla varmistetaan, että EU voi laatia ja toimittaa pitkän aikavälin strategiansa viimeistään vuonna 2020 Pariisin sopimuksen mukaisesti. Tätä ohjausta voitaneen odottaa kesäkuussa tai viimeistään lokakuussa 2019 pidettävältä Eurooppa-neuvoston kokoukselta.

> *Ympäristöministeriö korostaa, että tulevilla linjauksilla EU:n tulee osaltaan vastata Pariisin sopimuksen pitkän aikavälin tavoitteisiin, ml. päästöjen ja nielujen saattaminen tasapainoon. Samalla EU:n tulee jatkaa yhteistyötä muiden sopimuksen osapuolten kanssa riittävän globaalin kunnianhimon varmistamiseksi.*

Pariisin sopimuksen mukaisesti osapuolten tulee viimeistään vuonna 2020 toimittaa YK:lle sekä edellä kuvattu pitkän aikavälin päästövähennysstrategia että päivittää Pariisin sopimuksen yhteydessä annettu kansallinen päästövähennystavoite (Nationally Determined Contribution, NDC), mikä EU:n osalta on jo edellä mainittu vähintään -40% päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. EU:n nykyisen 2030 päästövähennystavoitteen tarkastelu ja mahdollinen tiukentaminen linkittyvät keskusteluun pitkän aikavälin strategiasta, ottaen huomioon kustannustehokas polku kohti 2050 tavoitteen saavuttamista. Komission arvion mukaan

voimassa oleva energia- ja ilmastolainsäädäntö varmistavat sen, että EU:n todellinen päästövähennys vuoteen 2030 mennessä tulee olemaan vähintään – 45 % eli jo näin yli vaaditun – 40 %:n.

> *Ympäristöministeriö katsoo, että mahdollisuudet EU:n 2030 päästövähennystavoitteen tiukentamiselle ovat jo olemassa. Komission tulisi tarkentaa näitä mahdollisuuksia mahdollisimman pian, jotta päätös EU:n NDC:n korottamisesta voidaan tehdä viimeistään vuonna 2020 Pariisin sopimuksen velvoitteiden mukaisesti.*
>
> *Ympäristöministeriö pitää myös tärkeänä, että EU:n ilmastolainsäädäntöä ja muuta relevanttia lainsäädäntöä kehitetään tulevina vuosina päästövähennysvelvoitteiden saavuttamiseksi kustannustehokkaalla tavalla. Ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen valtavirtaistaminen EU:n eri politikkalohkoille on keskeistä tavoitteiden saavuttamiseksi (erityisesti EU:n monivuotinen rahoituskehys, kestävää rahoitusta koskeva lainsäädäntöpaketti, CAP-uudistus, ulkosuhteet, kehitysrahoitus, tutkimus- ja kehitysrahoitus).*

EU:n tulee jatkaa globaalia johtajuutta ilmastopolitiikassa Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ilmastotoimet ja niihin liittyvät mahdollisuudet uusien työpaikkojen luomiseksi ovat kytköksissä myös työllisyyttä, kasvua ja kilpailukykyä koskeviin tavoitteisiin.

Suomi tulee EU-puheenjohtajuuskautensa aikana edistämään EU:n ilmastopolitiikan jatkuvuutta ja keskustelua riittävästä kunnianhimon tasosta, ja pyrkii varmistamaan, että EU:n päätökset tehdään YK:n asettaman aikataulun puitteissa. Puheenjohtajakautemme tarkemmat ilmastopolitiikan tavoitteet täsmentyvät kevään 2019 kuluessa, kun nykyisen puheenjohtajamaan Romanian lopulliset suunnitelmat ja niiden toteutuminen tunnetaan paremmin. Suomi valmistautuu jatkamaan keskustelua EU:n ilmastopolitiikasta mm. heinäkuussa epävirallisessa ympäristöministerikokouksessa.